

QUÈ CAL SABER?

L'EVOLUCIÓ DEL LLENGUATGE (II)¹

En el núm. 99 de QUÈ CAL SABER? comentàvem l'evolució del **llenguatge mèdic** en general; en aquest full ens referirem concretament a l'evolució de la **terminologia** en el camp de la **microbiologia**. Hom podria pensar que, un cop fixada, la terminologia científica és per sempre, perquè descriu una realitat. Tanmateix, la percepció d'aquesta realitat pot canviar. D'una banda, hi ha termes que, tot i que se segueixen emprant, canvien el seu significat o bé l'amplien. Per exemple, els mots *protist* o *eubacteri* no són nous, però avui dia tenen un sentit molt diferent del que tenien quan van ésser encunyats. I el concepte descrit pel terme *fotosíntesi* en un principi només s'aplicava al camp de la **botànica**, perquè només es coneixia aquest procés metabòlic en les plantes, que són organismes propis d'**ambients òxics** ('que contenen oxigen') i tenen una **fotosíntesi oxigènica** ('que produeix oxigen'). Però actualment se sap que hi ha molts **bacteris** (noteu que el mot *bacteri* és masculí i que la forma **bactèria* és femenina i incorrecta) propis d'**ambients anòxics** ('que no contenen oxigen') capaços de fer **fotosíntesi anoxigènica** ('que no produeix oxigen'). Fixeu-vos en l'ús dels mots *òxic -a* i *anòxic -a*, que fan referència a la presència o absència d'oxigen molecular en l'ambient. Els termes *aerobi -òbia* / *anaerobi -òbia* i *aeròbic -a* / *anaeròbic -a* s'haurien de reservar per a qualificar tipus d'organismes o de metabolismes.

D'altra banda, hi ha mots que han esdevingut obsolets, bé perquè el concepte que designaven era erroni, bé perquè un terme més adient els ha substituïts. Per exemple, estudis filogenètics emprant l'homologia de l'RNA ribosòmic han demostrat que els **cianobacteris** (antigament denominats **cianofícies* o **algues blaves*) són microorganismes procariotes que formen part del domini *Bacteria*. En conseqüència, per la seva adscripció, el terme adequat és *cianobacteri*.

Molts diccionaris generals i enciclopèdies no sempre estan amatents als canvis en els conceptes i en el **llenguatge científic**. És freqüent trobar-hi termes com ara **flora intestinal* i **microflora vaginal*, en comptes de les formes **microbiota intestinal** i **microbiota vaginal**, que són més adequades perquè **biota** no pressuposa la condició vegetal o animal dels microorganismes.² I quan es vol fer referència als **microorganismes**, especialment als **patògens**, s'hi pot trobar, inadequadament, el mot **gèrmens*. I és possible que només hi trobem la definició clàssica de *fotosíntesi*, que no té en compte la **fotosíntesi anoxigènica** ni el fet que la **fotosíntesi oxigènica** sigui duta a terme també per **microorganismes procariotes**, els **cianobacteris**. Convindria que quan hom en faci noves edicions, no sols hi afegixi noves entrades, sinó que revisi acuradament les existents.

1. Vegeu la primera part d'aquest tema en el núm. 99 de QUÈ CAL SABER? Vegeu també el núm. 208 de QUÈ CAL SABER? per a més informació sobre tàxons obsolets.

2. *Diccionari enciclopèdic de medicina* (en línia), Barcelona, TERMCAT, 2015 (actual. 18 gener 2021).